2. december

NISSER DER FINDES

Fælles:

I Mors Juleønske vil mormor gerne have Maria og Nikolaj til at lege en leg, hvor de skal finde de nye nisser, hun har strikket siden sidst. En lignende leg kan I lege i klassen.
Fortæl evt. først lidt om nisser ud fra baggrundsteksten på næste side, og spørg fx:

- Tror I, der findes nisser?
- Er nisser gode eller onde?
- Hvorfor pynter man med nisser til jul?
- Har I nisser hjemme hos jer?

Aktivitet:

Nisseskjul
En variant af "Tampen brænder," hvor nissen er tampen. Nissen fra historien kan printes fra hjemmesiden og bruges som tamp.

- Én eller to elever vælges til at gå uden for døren og være "nissefinder."
- Eleverne i klassen enes om et sted, hvor nissen gemmes.
- Nissefinderne lukkes ind og begynder at lede. Fortæl dem, om nissen er i fuglehøjde, fiskehøjde eller midt imellem.
- Syng fx ***På loftet sidder nissen*** mens nissefinderen leder. Syng svagere, hvis finderen bevæger sig væk fra nissen og kraftigere, hvis finderen nærmer sig.

I SKAL BRUGE:
Udskrift af Kopiark 4 (Nissen) eller en anden nisse.
Kopiark 5 (På loftet sidder nissen) - printes ud eller vises på skærm/tavle.
Dagens kopiark findes på Morsjuleønske.dk.

BAGGRUNDSVIDEN OM NISSER

Oprindelse
Nissen har sin oprindelse i en førkristen tro på husguder, som givetvis også har været udbredt i Norden, selvom der ikke findes sikre vidnesbyrd herom. Til gengæld ved man, at det var almindeligt i Romerriget, at folk havde en lille mandlig træfigur stående ved arnen. De kaldte ham *lar familiaris,* 'familiens skytsånd', og han fik frisk frugt, vin og små kager.

Julens nisse
Sagn om den danske nisse blev første gang indsamlet og udgivet af J.M. Thiele i Danske Folkesagn (1819-1823). Sagnene rummede ældre folks landbofortællinger om den drilagtige nisse, der fungerede som hjemmets beskytter, når han blot fik sin grød dagen før en helligdag. Inspireret heraf skabte danske kunstnere en decideret julenisse. Den første dokumentation om en særlig julenisse stammer fra den danske maler Constantin Hansens julefest i 1836. Først senere i 1800-tallet lanceredes julemanden, og fra omkring 1900 blev såvel julenisser som julemænd både af børn og voksne kaldt for nisser.

Tidens billedkunstnere blev så begejstrede for den lille grødspisende husgud, at de gav ham et hædershverv juleaften: De lod det være ham, der kommer med gaverne. De gjorde ham til en nisse, der kun dukker op i julen. Dermed blev folketroens nisse til julenissen. Ca. 1850 var der en ukendt kunstner, der efter tidens mode gav ham en nissekone.

Drillepind og beskytter
Sagn om nissen både som drillepind og som hjemmets beskytter kendes i hele Europa. I Norden opfattedes en nisse gerne som en piberygende ungkarl, lille af vækst og klædt som en bonde fra 1800-tallet i grå vadmelsklæder og rød tophue.

Man sagde om ham, at han var ufattelig stærk, at han kunne løbe lynhurtigt og påtage sig dyreskikkelse; hans latter lød som en hest, der vrinsker, og kunne høres i miles omkreds. Der boede kun én nisse på hver gård, og han indrettede sig på loftet i laden eller over stalden. Nissen var hjælpsom og loyal over for bonden, når han i løn for sin tjeneste fik et fad sødgrød med en smørklat i hver lørdag aften og ved højtiderne.

(LEX.DK/nisse)